

*Голові разової спеціалізованої вченої ради ДФ 58.082.027
у Західноукраїнському національному університеті*

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора економічних наук, професора **Куцика Петра Олексійовича**
на дисертаційну роботу **Адамської Ірини Євгенівни** на тему
**“Облік і аналіз в процесі формування креації вартості підприємства
(на прикладі підприємств у будівельній галузі в Україні)”**,
подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 07 Управління та
адміністрування за спеціальністю 071 Облік і оподаткування

Актуальність теми дисертаційної роботи

Будівельна галузь – одна з найважливіших галузей економіки, що визначає ефективність всієї економічної системи країни. Економіка сучасного типу вимагає знань про оцінку суб'єктів господарювання, а це у свою чергу зумовлює визначення вартості самого підприємства. Таким чином від точності її визначення – оцінки залежить потужність суб'єкта будівельної сфери, перспективи розвитку, можливості для використання ресурсів.

Вивчення досвіду діяльності підприємств житлового будівництва, дозволяє стверджувати про недостатній обсяг інформації щодо креації вартості таких підприємств, тому необхідними на практиці є якраз методики обліку та оцінки власності. Основна проблема полягає в тому, що на практиці не існує розроблених та адаптованих до особливостей будівельної галузі методик визначення вартості підприємства.

У сучасних економічних умовах, вартість бізнесу є ключовим показником результативності діяльності суб'єкта господарювання, що й визначає її актуальність та практичну значимість.

Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами

Дисертація здобувачки Адамської І. Є. виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Західноукраїнського національного університету за темою госпдоговірної науково-дослідної роботи “Оцінка вартості приватного підприємства “Інвест Родина”: обліково-аналітичний аспект” (державний реєстраційний номер 0118U002270). За даним напрямом дослідження здобувачка приймає участь у науково-дослідних роботах, що виконуються в межах основного робочого часу професорсько-викладацького складу кафедри фінансового контролю та аудиту Західноукраїнського національного університету: “Стандартизація бухгалтерського обліку і звітності в умовах імплементації європейського законодавства” (державний реєстраційний номер 0117U003468) і “Управління та адміністрування: локальні та глобальні проблеми розвитку обліку, аудиту та економічної експертизи” (державний реєстраційний номер 0120U103794).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Розроблені авторкою і викладені у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації мають достатній рівень обґрунтованості. Опрацьовано значну кількість літературних джерел вітчизняних, так і зарубіжних вчених, державні стандарти в галузі будівництва, матеріалів нормативно-правового, статистичного та аналітичного характеру.

Окреслену мету дослідження — розробка теоретичних положень, методичних основ і практичних рекомендацій для удосконалення процесу креації вартості підприємств будівельної галузі, загалом досягнуто.

Завдання, які поставлені відповідно до мети дослідження, вирішено. Запропоновані у дисертації висновки та рекомендації є результатом об'єктивного аналізу дослідження. У процесі дослідження застосовані загальнонаукові та спеціальні прийоми, методи моделювання, інтеграції та деталізації. Методика дослідження ґрунтувалась на спостереженні, аналізі, синтезі й агрегуванні отриманої інформації, формуванні та апробації

елементів методики в практичній діяльності підприємств житлового будівництва.

Дисертація характеризується цілісністю та логічною послідовністю висвітлення матеріалу. Об'єкт і предмет дослідження узгоджується з метою дисертаційної роботи.

До наукових результатів, що спрямовані на вдосконалення теоретико-методичних положень та розробку науково-прикладних рекомендацій щодо поліпшення обліку та аналізу в процесі формування креації вартості підприємства будівельної галузі в Україні потрібно зарахувати:

1) запропоновано авторський підхід до визначення поняття “креація вартості” та виділено особливості в обліково-аналітичній та контрольній роботі;

2) розроблено облікову модель креації вартості підприємств, яка враховує специфіку сфери житлового будівництва та яка, на відміну від інших, деталізується за допомогою інтегрованих модулів;

3) здійснено групування основних специфічних особливостей, які мають вплив на креацію вартості будівельного підприємства, їхнє виділення, ґрунтовне дослідження та інтеграцію за певними ознаками;

4) досліджено вплив основних принципів бухгалтерського обліку на процес креації вартості підприємства з трактуванням цих принципів стосовно креації вартості з врахуванням особливостей їх застосування у будівельній галузі;

5) запропоновано облікову модель вартості підприємства, яка включає в себе наступні наступні блоки: принципи обліку, методику відображення чистих активів, пасивів, власного капіталу, гудвілу, методику формування резервної системи, методику врахування обмежень, специфічні фактори впливу креації вартості підприємств житлового будівництва використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень;

6) запропоновано методику оцінки матеріальних і нематеріальних активів з використанням витратного, порівняльного та доходного методів, з

розробленням алгоритму розрахунку ринкової вартості окремих видів активів, застосуванням методики порівняння аналогів при креації вартості обладнання, транспортних засобів та інвентарю, аналізом циклічності процесу креації вартості нематеріальних активів, застосуванням змішаної моделі креації вартості.

Значення результатів дисертації для теорії і практики

Теоретична значимість отриманих у дисертації результатів полягає у розробленні авторкою теоретичних положень і методичних підходів щодо вдосконалення обліку й аналізу процесів креації вартості підприємства, що також мають практичне значення, можуть бути застосовані суб'єктами господарювання та у навчальному процесі.

Результати проведеного дослідження отримали практичне застосування в діяльності таких суб'єктів господарювання: Товариства з обмеженою відповідальністю “Проф Буд” (довідка про впровадження № 1 від 12.02.2020 р.), Товариства з обмеженою відповідальністю “Домобудівник” (довідка № 1-20 від 20.04.2020 р.), Приватного підприємства “Інвест Родина” (довідка № 355 від 20.12.2019 р.), Товариства з обмеженою відповідальністю “Куличівка” (довідка № 12 від 10.09.2020 р.).

Теоретичні положення та науково-практичні рекомендації авторки використовувалися під час проведення лекційних і практичних занять із курсів “Бізнес-аналіз. Практикум”, “Економічний аналіз”, “Експрес діагностика бізнесу та прийняття рішень” у Західноукраїнському національному університеті (довідка про впровадження в навчальний процес результатів дисертаційної роботи № 126-28/2000 від 28.09.2021 р.).

Повнота опублікованих основних положень дисертації

Основні положення та результати дослідження опубліковано в 14 наукових працях (одна з яких у співавторстві), у тому числі одна колективна монографія (обсягом 0,57 друк. арк., особисто авторці належить 0,25 друк. арк.); шість статей (2,76 друк. арк.) у наукових фахових виданнях, які входять

до міжнародних наукометричних баз; сім публікацій апробаційного характеру (1,05 друк. арк). Загальний обсяг публікацій становить 4,38 друк. арк., з яких здобувачці особисто належить 4,06 друк. арк.

Основні положення дисертаційної роботи представлені у доповідях на шести таких міжнародних науково-практичних конференціях: “Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства” (м. Львів, 24 - 26 жовтня 2019 р.), “Напрями розвитку ринкової економіки: нові реалії та можливості в умовах інтеграційних процесів” (м. Ужгород, 30 листопада 2019 р.), “Вплив глобальної фінансової кризи на розвиток національних фінансових систем” (м. Львів, 18 квітня 2020 р.), “Актуальні проблеми використання потенціалу економіки країни: світовий досвід та вітчизняні реалії” (м. Дніпро, 25 квітня 2020 р.), “Менеджмент, аудит та фінанси: стан, проблеми та науково-економічний розвиток” (м. Дніпро, 23 травня 2020 р.), “Фінансова система та інформаційні технології: сучасний стан, ефективність, перспективи” (м. Київ, 30 травня 2020 р.), а також на Всеукраїнській науково-практичній конференції “Бізнес та умови його розвитку: національна та міжнародна практика” (м. Одеса, 16 травня 2020 р.).

Оцінка структури дисертації, мови і стилю викладення, відповідності паспорту спеціальності

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертаційної роботи становить 164 сторінки. Список використаних джерел охоплює 199 найменувань на 20 сторінках. Дослідження містить 37 таблиць (на 22 сторінках), 22 рисунки (на 14 сторінках), 18 формул (на 1 сторінці), 7 додатків (на 39 сторінках).

Дисертація Адамської І. Є. написана українською діловою мовою. Стиль викладення тексту в цій дисертації науковий – чіткість та послідовність викладення матеріалу в окремих параграфах і розділах дисертації. За змістом та оформленням дисертація Адамської Ірини Євгенівни на тему “Облік і аналіз

в процесі формування креації вартості підприємства (на прикладі підприємств будівельної галузі в Україні)”, відповідає встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України, зокрема: спеціальності 071 Облік і оподаткування, галузь знань 07 Управління та адміністрування; вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 року, основним вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом МОН України № 40 від 12.01.2017 року.

Текст роботи за результатами перевірки на наявність тестових запозичень не містить запозичень без належного посилання на джерело та відповідає принципам **академічної доброчесності**.

Зауваження до змісту дисертації

У цілому позитивно оцінюючи результати дисертаційної роботи, слід зазначити ряд положень, що мають дискусійний характер:

1) у першому розділі дисертації “Поняття та критерії корисності креації вартості будівельного підприємства” краще було структурувати результати дослідження за трьома параграфами;

2) дослідивши принципи обліку та їхній вплив на процес креації вартості підприємства авторкою виділено основні із них і представлено у формі структурної моделі та прописані назви їхніх елементів, але не детально їх охарактеризовано (стор. 49);

3) показники оцінки фінансового стану, що описані у п. 3.2 (стор.124-154), доцільно було б поєднати з оцінкою вартості підприємства, а методику апробувати на реальних практичних даних будівельної фірми (компанії), використавши дані таблиць 3.2, 3.3 і 3.4 (стор.131-134) та ін.;

4) рисунки 3.11-3.13 (стор. 153-154) “Співвідношення чистого прибутку (збитку) та коефіцієнта креації вартості підприємств житлового будівництва”

доцільно було б розділити і проаналізувати переваги описаного в роботі коефіцієнта.

Загалом зазначені дискусійні моменти ніяк не знижують теоретичної та практичної цінності результатів наукової роботи (дисертації), а лише є рекомендаціями для розширення предмету майбутніх наукових досліджень щодо процесу формування креації вартості підприємства (чи бізнесу) будівельної галузі.

Загальний висновок

Дисертація Адамської Ірини Євгенівни є завершеною, цілісною, самостійно виконаною, логічно викладеною за структурою і змістом науковою роботою.

В дисертаційній роботі узагальнено теоретичні положення та розроблено науково обґрунтовані практичні результати щодо формування процесу креації вартості підприємств житлового будівництва. Результати дослідження мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Тему дисертації розкрито у повному обсязі, визначені завдання вирішено, реалізовано мету дослідження, представлено нові наукові результати, які мають як теоретичне значення, так і науково-практичну цінність.

Враховуючи актуальність, наукову новизну, наукові результати, їх обґрунтованість, достовірність, практичну значимість сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Адамської І. Є. на тему “Облік і аналіз в процесі формування креації вартості підприємства (на прикладі підприємств будівельної галузі в Україні)” відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії: Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 року, Вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом МОН України № 40 від 12.01.2017 року, освітньо-науковій програмі

Західноукраїнського національного університету.

Враховуючи зазначене робота рекомендується до представлення у разову спеціалізовану вчену раду ДФ 58.082.027 в Західноукраїнському національному університеті для захисту та присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування зі спеціальності 071 Облік і оподаткування.

Офіційний опонент,

доктор економічних наук, професор, ректор,

професор кафедри обліку, контролю, аналізу

та оподаткування Львівського

торговельно-економічного університету

Петро КУЦИК